

občanství (a domovským právem) z 9. dubna 1920 č. 236 Sb. z. a n. je tudíž třeba vykládati pomocí zmíněných již předpisů mezinárodních, k jejich provedení ujednány byly speciální naše smlouvy se sousedními státy, brněnská smlouva s Rakouskem ze 7. června 1920 č. 107 Sb. z. a n. z r. 1921, pražská smlouva s Německem ze dne 29. června 1920 č. 308 Sb. z. a n. z r. 1922 a pražská smlouva s Polskem ze 29. list. 1920.

Knížka je rozdělena na dvě části: I. Státní občanství v československé republice (str. 5—78), II. Domovské právo (str. 79—122). V části první otištěn je nejprve § 4. naší úst. listiny s malým výkladem, pak ústavní zákon z 9. dubna 1920 č. 236 Sb. z. a n. Zákon tento je proložen ve formě výkladů dotčenými shora normami práva mezinárodního. Po stránce formální dlužno tu vytknouti, že text zákona samého měl být typograficky odlišen od výkladů, jež měly být tištěny petitem. Neboť takto pozbývá text zákona přehlednosti, a v knížce je těžko se vyznat. Po ústavním zákoně o státním občanství z 9. dubna 1920 následují starší, dosud platné předpisy o rakouském státním občanství a pak uh. zák. čl. L. z r. 1879 o uherském státním občanství.

Podobně upravena je druhá část o právu domovským. Nejdříve podány jsou platné až dosud předpisy rakouské a po nich uherské.

K.

Právo finanční.

Frána-Řezníček, Daně, dávky a poplatky. (Příručka pro úřady a poplatníky). Nákladem spolku berních úředníků. Praha 1920—1923, str. 1310.

Spis vzešel z podnětu spolku berních úředníků a původní jeho intence byla, aby dostala se příručka ku zkouškám a pro přípravnou praxi berních praktikantů a zamýšlen byl, jak svědčí první sešity, jako povšechný přehled, pomíjející detaily. Konečné spracování však daleko překročilo tento původní cíl a učinilo z něho nejpodrobnější v češtině vydaný system státního práva berního v zemích historických naší republiky, jenž poskytuje orientaci ve všech odvětvích této nejdůležitější části práva finančního. Aby bylo systemem úplným chybí mu jen bližší spracování části všeobecné zejména předpisů o pramenech platného práva berního, organizaci správy a o ústavním právu berním. Vysvětliti lze to cílem, k němuž práce původně směřovala. Tím vysvětluje se i to, že zpracování části, jednající o poplatcích (str. 361—462) — zpracování min. radou Blabolilem — neobsáhlo tak vyčerpávajícím způsobem jako jiné části, tuž důležitou, obsahlou a komplikovanou část našeho práva berního. Autor znám mi jako jeden z nejlepších praktiků-poplatkářů a jsem přesvědčen, že kdyby byl měl vymezený širší okruh k rozvinutí svého pojednání, mohlo se očekávati v části materiální systematické zpracování podrobnější. Rozboru formálního řízení v záležitostech poplatkových, věnována pře-

vážná část (384—462). Část tato také pro agendu berních úřadů má zvýšený význam a obsahuje přehled zásad řízení v záležitostech poplatkových, zejména i po stránce vnitřních úředních předpisů značně rozptýlených, v podrobnosti jako v žádné publikaci druhé a v dobrém systému.

Část úvodní spisu, jež označena jako «část všeobecná» (str. 1—16), jejímž autorem jest berní ředitel Rezníček, nepodává to co zvyklí jsme čísti v části všeobecné práva finančního a vyčerpává pouze základní zásady o kompetenci a manipulaci berních úřadů. I zde vysvětlitelno to tím, že původní cíl práce byl pouze, aby podala se příručka a pomůcka pro praxi a zkoušku úředníků berních. — Všechny části ostatní mimo poplatky, všeobecnou část a daň pozemkovou (jež podána rovněž se zřetelem k potřebě berních úředníků Rezníčkem) zpracoval odborový rada Frána. Zde patrné, že ujal se práce právník, výborně látku ovládající, dlouho v praxi činný, jenž položil si cíl širší: podati systematické zpracování berního práva pro nejšířší kruhy. Zvláště jest to část, jednájící o přímých daních a tu část o přímých daních osobních, kde systematické zpracování podává vyčerpávající přehled judikatury a výnosů. Zpracování jest důkladné a tím cennější, ježto dosud v tomto celku, detailu a zřeteli k zákonodárství až do doby nejnovější (spis uvádí stav až do konce r. 1922) zpracování postrádáme. Pokud se týče systému zařadění jednotlivých částí omlouvá závěr spisu, naprosto systematicky nesprávné, zařazení části «poplatky» mezi daně přímé a trestní právo daní osobních a části, daň z obratu (recte všeobecná daň spotřební), mezi daň válečnou a dávku majetkovou tím, že adepti berní služby dožadovali se dřívějšího vydání ku zkouškám. Trestní právo přímých daní a bylo by snad lépe spojití v oddílu jednom než uvádění zvláštní u daně domovní a přímých osobních. — O spisu lze napsati v celku, že jest velmi cenným a že vydáním jeho učinil spolek berních úředníků krok záslužný. Obsah jeho bude vítanou pomůckou nejen nejen kruhům, pro které původně byl určen, nýbrž dovede podati podrobnou pomůcku v tak složité materii právní, kruhům nejšířším. Bylo by velmi žádoucím, by doplněn byl dodatkem, podávajícím právo, platné na Slovensku a P. Rusi, kde mimo spisy maďarské většině obyvatelstva nepřístupné, dosud postrádáme i poněkud podrobnějšího přehledu. Snad nebyl byl nedůvodným požadavek, aby vláda sama postarala se o úřední publikaci takovou, podobně jako činilo dříve jak rakouské tak uherské ministerstvo financí.

Funk.

Daňová a bilanční revue. Redigují A. Frána a Dr. K. Fein roč. I. 1922 roč. II. 1923. Již před válkou uvažováno bylo v úzkém kruhu o tom, aby vydávána byla v jazyku českém revue z oboru práva finančního a vědy finanční. Myšlénka opuštěna však dříve než nabyla forem určitějších, vzhledem k tomu, že nedalo se očekávati, po zkušenostech s vědeckými revuemi u nás nabytých, na získání kruhu odběratelů takového, aby náklad vydávání byl kryt a naděje na subvencování nebyla. Průběhem války (tuším v j. r. 1915) uvažováno, pokud mi známo, v theoretických kruzích německých o vydávání revue takové.

za společné práce odborníků německých a českých v té formě, že by práce uveřejňovány byly v jazyku autora a pro získání přístupu do širší veřejnosti i zahraniční, aby pořízen byl překlad v jazyku německém. Však ani tato myšlenka nepřekročila meze počátečních úvah a nesetkala se již na počátku se sympatiemi kruhů českých. Stoupající význam otázek finančních vedl v r. 1922 k tomu, že započalo se s vydáváním měsíční revue: »Daňová a bilanční revue« s vytčeným účelem »popularisovati složité a málo přístupné otázky daňové a otázky bilanční, pokud jsou v souvislosti s otázkami daňovými«. První ročník vykazuje po většině tendenci podávati více přehledné rozborové zejména běžných předpisů berních, výnosy a judikaturu. Že publikace přijata příznivě dokazuje, že revue mohla přistoupiti v r. 1923 ku svému druhému ročníku a že započala r. 1924 ročník III., které vykazují značný, slibný pokrok. Z řady rozpravných článků daňových zmíniti dlužno zejm. články min. rady Holíka: K unifikaci a reformě soudních poplatků, který probíhá všemi dvanácti čísly ročníku II. a ukončen v č. 1—2 ročníku běžného (1924). Z rozboru patrna spleť norem platných v zemích českých a na Slovensku a P. Rusi v této části našeho zastaralého a tak nepřehledného zákonodárství poplatkového. Autor učinil pokus podati systematický přehled a právnícký rozbor zákonodárství, jež oceniti dovede jen ten, komu známy jsou veškeré obtíže tohoto terénu právního, kde sbíhá se dvojí zákonodárství, z něhož nesčetné novelly učinily spleť téměř neproniknutelnou. Poplatky soudní samy upraveny jak v Rakousku tak i v Uhrách způsobem značně nepřehledným a komplikovaným, cestou novell a v obou systémech jest mnoho zásadních i detailních rozdílů: Rozdílů v řízení soudním a různá zásadní hlediska jak co do otázky, do jaké míry má jimi poskytnuta býti úhrada nákladu vzešlého péčí soudní, tak i co do způsobu systému vybírání poplatků, činí srovnání velmi obtížným. Autor dospívá ve velmi cenném svém pojednání k závěru nutnosti unifikace v zájmu státu i poplatníků vzhledem k nestejnému zatížení poplatníků téhož státu, nestejně úhradě nákladů správy soudní a obtížím, jež vznikají pra praxi, zejména jde-li o vzájemné soudní styky občanů z různých území. V čísle 1—2 roč. 1924 slíbeno pokračování doslovu a budeme míti proto příležitost snad ještě blíže k tematiku se vrátiti. — Z četných článků jiných, ročníku II., zasluhují dále zvláštní zmínky články min. rady Schwarze v č. 17. Jaký příjem jest přiznati z nového pramene příjmového?« jenž zabývá se po stránce praktické tou částí naší denně z příjmu, jež Fuistingem a R. Meyerem nazývá se »theorií pramenů«, dále článek autora, osnovy naší daně z uhlí min. rady Dr. Kačírka: »Uhelné hospodářství a daň z uhlí«, jenž započat v č. 12. roč. III. a podává vývoj a kritiku této dávky. Článek odb. rady Frány o kontumačních následcích na poli daní osobních (č. 6. a násl.) vykládá blíže část našeho zákonodárství o daních přímých, jejíž nedostatečné ovládnutí poplatníky jest sto přivoditi značné materiální újmy. Řada článků Dra Feina a Novotného podává orientaci o naší dani z obratu. — Velmi cenný, podrobný

přehled zákonů, výnosů, nařízení a judikatury v každém čísle souběžně s jich vydáním uveřejňovaný, jak podává ho »Daňová revue«, nepodává naše publikace jiná. — Redaktoři dovedli pro svou revui získat, jak z dosavadních ročníků patrně, řadu vynikajících odborníků z kruhů praktických a hodlají ji, pokud mi známo, doplniti i články theoretiků finančního a práva a vědy finanční. Celkem lze říci, že revue jest výborně redigována a že dlužno ji nejen vítat, ale vysloviti očekávání, že vyplní vhodně citelnou mezeru, již dosud u nás vykazovalo literární zpracování themat spadajících v obor finanční.

Funk.

ZPRÁVY.

Právnická fakulta Karlovy university v Praze utrpěla bolestnou ztrátu tím, že zemřel dne 17. února 1924 její senior, profesor římského práva

Dr. Leopold Heyrovský,

poslední z generace profesorů právníků, kteří kladli základy k pěstování právní vědy v českém jazyku na obnovené české universitě Karlově.

Je tomu málo přes rok, co jsme slavili jeho sedmdesáté narozeniny a podali mu literární poctu, skládající se z příspěvků jeho posluchačů a ctitelů. Dnes truchlíme hluboce nad jeho trvalým odchodem.

Sborník věd právních a státních přinese v nejbližším čísle řeč, kterou proslavil o zesnulém při posmrtné slavnosti v universitní aule dne 28. března t. r. prof. Dr. Josef Vančura.